

OBRAZLOŽITEV

I. UVOD

1. Pravna podlaga (besedilo, vsebina zakonske določbe, ki je podlaga za izdajo uredbe)

Pravna podlaga za izdajo predlagane Uredbe o sistemih brezpilotnih zrakoplovov je prvi odstavek 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 - uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 - ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 - ZDU-1G in 65/14), ki določa: " Z uredbo vlada lahko podrobneje ureja in razčlenjuje v zakonu ali v drugem aktu Državnega zbora določena razmerja v skladu z namenom in s kriteriji zakona oziroma drugega predpisa."

2. Rok za izdajo uredbe, določen z zakonom

Ni določenega roka.

3. Splošna obrazložitev predloga uredbe, če je potrebna

S to uredbo se določi splošne tehnične in operativne pogoje za varno uporabo brezpilotnih zrakoplovov, sistema brezpilotnih zrakoplovov in letalskih modelov ter pogoje, ki veljajo za osebe, ki sodelujejo pri upravljanju teh zrakoplovov in sistemov. Prav tako se določi tudi izvajanje letalskih dejavnosti, nadzor nad izvajanjem te uredbe in kazenske določbe.

Določbe te uredbe veljajo za sisteme brezpilotnih zrakoplovov z vzletno operativno maso do 150 kg, ki se uporabljajo v Republiki Sloveniji.

4. Predstavitev presoje posledic za posamezna področja, če te niso mogle biti celovito predstavljene v predlogu

Sprejem predloga uredbe in njeno izvajanje ne povečujejo proračunskih odhodkov.

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV PREDLAGANIH REŠITEV

1. DEL- Splošne določbe

S to uredbo se določi splošne tehnične in operativne pogoje za varno uporabo brezpilotnih zrakoplovov, sistema brezpilotnih zrakoplovov in letalskih modelov ter pogoje, ki veljajo za osebe, ki sodelujejo pri upravljanju teh zrakoplovov in sistemov. Prav tako se določi tudi izvajanje letalskih dejavnosti, nadzor nad izvajanjem te uredbe in kazenske določbe.

Določbe te uredbe veljajo za sisteme brezpilotnih zrakoplovov z vzletno operativno maso do 150 kg, ki se uporabljajo v Republiki Sloveniji. Predvideno je, da se uredba ne bo uporabljala za sisteme brezpilotnih zrakoplovov pri izvajanju državnih aktivnosti, torej, kadar se le-ti uporabljajo za vojaške, carinske, policijske, iskalne, reševalne in gasilske dejavnosti, dejavnosti obalnih služb ali podobne dejavnosti oziroma službe.

Določbe te uredbe ne veljajo za sisteme brezpilotnih zrakoplovov, kadar se uporabljajo v zaprtem nejavnem prostoru, prav tako ne veljajo za brezpilotne zrakoplove, katerih kinetična energija ne presega 79 J.

Izvajanje letalskih dejavnosti je za plačilo ali brez njega, kadar gre za potrebe opravljanja nalog iz zraka (npr. snemanje iz zraka, oglaševanje iz zraka, nadzor iz zraka, protipožarna zaščita, proženje plazov, letenje v znanstveno-raziskovalne namene, letenje za televizijske in filmske potrebe in potrebe poročanja, letenje za potrebe posebnih dogodkov in podobno). Za izvajanje letalske dejavnosti se ne šteje, če se dejavnost opravlja za lastne (nekomercialne) namene z letalskim modelom operativne mase do 5 kg po omejitvah, ki veljajo za letalske modele.

Brepilotni zrakoplovi se v uredbi klasificirajo glede na operativno maso in glede na področje letenja.

Brepilotni zrakoplovi, s katerimi se izvajajo letalske dejavnosti, se glede na operativno maso delijo na:

- razred 5: do vključno 5 kilogramov;

- razred 25: nad 5 do vključno 25 kilogramov;
- razred 150: nad 25 do 150 kilogramov.

Področja letenja so razdeljena v naslednje razrede:

- razred I – področje, kjer ni objektov in kjer ni ljudi, razen upravljavca in osebja, ki je nujno potrebno za letenje;
- razred II – področje, kjer se nahajajo pomožni objekti ali objekti, ki niso namenjeni bivanju ljudi in kjer ni ljudi, razen upravljavca in osebja, ki je nujno potrebno za letenje. Dovoljen je samo občasni prehod, brez zadrževanja ljudi na tem področju (kolesarji, sprehajalci ipd.);
- razred III – področje, na katerem so objekti, primarno namenjeni za stanovanje, poslovanje ali rekreacijo (stanovanjske zgradbe, stanovanjske hiše, šole, pisarne, športni objekti, parki in podobno) ali, na katerem so objekti nizke gradnje, na katerih se nahajajo ljudje (avtoceste in podobno);
- razred IV – področje ožjih urbanih con (središča mest, naselja in kraji).

Letenje z letalskim modelom je dovoljeno na področjih letenja razreda I in II (letalski model je brezpilotni zrakoplov, namenjen izključno rekreaciji in športu).

Stopnja tveganja, ki jo letalska dejavnost z brezpilotnim zrakoplovom predstavlja okolici, je torej določena s kombinacijo med vzletno operativno maso in razredom glede na področje letenja. Stopnja tveganja je opredeljena v Dodatku 1 te uredbe »Kategorije letalskih dejavnosti«, ki je sestavni del te uredbe.

Kategorije izvajanja letalskih dejavnosti

	Razred področja izvajanja letenja			
	I ni objektov/ni ljudi	II pomožni objekti/ občasno ljudje	III Stanovanjski/poslovni objekti	IV Urbane cone (središča krajev)
5 TOM(1) ≤ 5kg	A	A	B	C
25 5 > TOM ≤ 25	A	B	C	D
150 25 > TOM < 150	B	C	D	D

Določene so tudi izjeme od predvidenih kategorij in sicer ne glede na kategorije izvajanja letalskih dejavnosti se letenje nad skupino ljudi ali nad industrijskim področjem, kjer v primeru padca brezpilotnega zrakoplova obstaja možnost vžiga ali eksplozije, šteje za izvajanje letalskih dejavnosti kategorije D. Prav tako se ne glede na prvi odstavek tega člena izvajanje letalskih dejavnosti v sistemu za prikaz pogleda iz zrakoplova (FPV) šteje za izvajanje letalskih dejavnosti kategorije D.

Identifikacija brezpilotnega zrakoplova je v uredbi glede na kategorijo predvidena z negorljivo identifikacijsko ploščico ali identifikacijsko nalepko. Brezpilotni zrakoplov, ki se uporablja za izvajanje letalskih dejavnosti, in letalski model z operativno maso, ki presega 5 kg, morata imeti negorljivo identifikacijsko ploščico. Brezpilotni zrakoplovi za izvajanje letalskih dejavnosti, in letalski modeli z operativno maso, ki znašata od 1 do 5 kg, morata imeti identifikacijsko nalepko.

2. DEL- Pravila letenja

Letenje brezpilotnega zrakoplova se izvaja v skladu z veljavnimi predpisi, ki urejajo pravila letenja in določbami te uredbe.

Upravljevec mora zagotoviti, da se let brezpilotnega zrakoplova izvaja na način, ki ne pomeni nevarnosti za življenje, zdravje ali premoženje ljudi zaradi udarca ali izgube nadzora nad sistemom brezpilotnega zrakoplova, in ne ogroža ali moti varnosti v zračnem prometu, javnega reda in miru.

Pri upravljanju brezpilotnega zrakoplova mora upravljevec:

- (a) zagotoviti, da se let brezpilotnega zrakoplova odvija podnevi, ponoči pa s predhodnim dovoljenjem agencije, če za to obstaja utemeljena operativna potreba,
- (b) pred letom preveriti in se prepričati o pravilnem delovanju sistema brezpilotnega zrakoplova,
- (c) pridobiti vse potrebne informacije za načrtovani let in se prepričati, da meteorološke in druge razmere v območju letenja zagotavljajo njegovo varno izvedbo,
- (d) zagotoviti, da je vsa oprema ali tovor na brezpilotnem zrakoplovu pritrjen tako, da ne more odpasti,
- (e) zagotoviti, da se brezpilotni zrakoplov med vzletanjem ali pristajanjem varno izogne vsem oviram v zraku in na tleh,
- (f) med letom zagotoviti varno razdaljo brezpilotnega zrakoplova od ljudi, živali, objektov, vozil, plovil, drugih zrakoplovov, cest, železniških prog, vodnih poti ali daljnovodov, ki ne sme biti manjša od 30 metrov,
- (g) zagotoviti, da je minimalna oddaljenost brezpilotnega zrakoplova od skupine ljudi 150 metrov,
- (h) zagotoviti, da se let brezpilotnega zrakoplova odvija znotraj vidnega polja upravljavca in na oddaljenosti ne več kot 500 m od upravljavca,
- (i) zagotoviti, da se let brezpilotnega zrakoplova odvija zunaj kontroliranega zračnega prostora do višine 150 metrov, ali do 300 metrov nad terenom po predhodnem dovoljenju agencije za določeno in objavljeno področje letenja,
- (j) zagotoviti, da se let brezpilotnega zrakoplova odvija v coni letališkega prometa izven radija 5 km od referenčne točke letališča (ARP) do višine 45 metrov, višje pa s predhodnim dovoljenjem pristojne službe zračnega prometa,
- (k) zagotoviti, da se let brezpilotnega zrakoplova odvija največ do višine horizontalne, bočne in priletno-vzletne omejitvene ravnine letališča oziroma bočne in priletno-vzletne omejitvene ravnine vzletišča, razen v primerih, ko so posebej predvideni postopki za letenje brezpilotnih zrakoplovov opredeljeni v navodilih obratovalca letališča oziroma vzletišča za uporabo letališča oziroma vzletišča,
- (l) zagotoviti, da med letom iz brezpilotnega zrakoplova ne padajo predmeti, razen letalskega modela, ki lahko v zraku izpusti drug letalski model,
- (m) zagotoviti, da se letenje ne izvaja na širšem območju izvajanja državnih aktivnosti,
- (n) zrakoplovi splošnega letalstva imajo vedno prednost pred brezpilotnimi zrakoplovi. Upravljavec sistema brezpilotnega zrakoplova ali pridružen opazovalec, ko se izvaja letenje v sistemu za prikaz pogleda iz letala (FPV), morata opazovati drug zračni promet. V primeru konflikta mora upravljavec sistema brezpilotnega zrakoplova takoj pričeti z manevri za zagotovitev ustreznega horizontalnega ali vertikalnega razdvajanja.

Predvideno je, da en upravljavec lahko istočasno upravlja en brezpilotni zrakoplov.

V tem delu uredbe so še potrebne določbe glede uporabe sistema za prikaz pogleda iz zrakoplova (FPV).

3. DEL- Izvajanje letalskih dejavnosti

Kot že omenjeno, kategorija izvajanja letalske dejavnosti pomeni stopnjo tveganja, ki jo letalska dejavnost z brezpilotnim zrakoplovom predstavlja okolici in je določena s kombinacijo med vzletno operativno maso in razredom glede na področje letenja (Dodatek 1 te uredbe »Kategorije letalskih dejavnosti«).

V zvezi z izvajanjem letalskih dejavnosti je za kategorijo D potrebno pridobiti dovoljenje agencije. Sestavine vloge za dovoljenje so predpisane v 19. členu te uredbe.

Za kategorijo C je potrebno, da operater izdela operativni priročnik ter agenciji poda izjavo, v skladu s 18. členom uredbe, agencija izda potrdilo o izpolnjevanju pogojev.

Sestavine operativnega priročnika so določene v 16. členu.

Za kategorijo A in B je potrebno, da operater agenciji poda izjavo, v skladu s 18. členom uredbe, agencija izda potrdilo o izpolnjevanju pogojev.

Sestavine izjave operaterja so določene v 18. členu.

V 14. členu je določen način izvajanja letalskih dejavnosti ter izjeme, kot npr. izvajanje na manjših razdaljah od predpisanih, zunaj vidnega polja upravljavca, ipd.

V tem delu so predpisane tudi obveznosti operaterja, ki se nanašajo na izvajanje letalskih dejavnosti. Operater mora imenovati osebo, ki je odgovorna za aktivnosti operaterja, o nameravani letalski dejavnosti mora obvestiti agencijo, vzpostaviti sistem poročanja o dogodkih, povezanih z varnostjo v zračnem prometu, vzpostaviti sistem vodenja in hrambe zapisov o letu.

V primeru izvajanja letalskih dejavnosti kategorije C ali D mora operater oceniti potrebo in v nujnih primerih opraviti aktivnosti, povezane z upravljanjem tveganj (identifikacijo nevarnosti, oceno tveganja, po potrebi pa tudi ukrepe za zmanjšanje tveganj).

Upravljavci morajo nositi varnostni telovnik žive barve ves čas delovanja ter morajo zavarovati področje izvajanja dejavnosti z ustreznimi napisi.

V primeru okvar operater opravi analizo okvar, kot je predvideno v Dodatku 4 te uredbe.

Upravljavec mora ves čas izvajanja letalskih dejavnosti imeti pri sebi potrebno dokumentacijo, kot to izhaja iz 20. člena te uredbe.

Operater mora pri izvajanju letalskih dejavnosti za nameravano kategorijo izvajanja letalskih dejavnosti zadostiti operativnim in tehničnim zahtevam, navedenim v Dodatku 4 te uredbe »Operativne in tehnične zahteve za izvajanje letalskih dejavnosti«, ki je sestavni del te uredbe.

V zvezi z usposobljenostjo upravljavcev predlog uredbe v dodatku 4 te uredbe predvideva sledečo ureditev:

Operativne zahteve za izvajanje letalskih dejavnosti	
Kategorija dejavnosti	
Zahteva	A
Starost operaterja	dopolnjenih 16 let dopolnjenih 18 let
Psihofizične sposobnosti	
Poznavanje veljavnih predpisov v letalstvu	
Usposobljenost za upravljanje sistema	Izjava operaterja

V zvezi s tehničnimi zahtevami za izvajanje letalskih dejavnosti predlog uredbe v dodatku 4 te uredbe predvideva sledečo ureditev:

Sistem upravljanja						
	Se ne uporablja					

V 21. členu je predvidena pravna podlaga za izdajo podrobnejših tehničnih zahtev za sisteme brezpilotnih zrakoplovov.

4. DEL- Nadzor nad izvajanjem te uredbe in kazenske določbe

V tem delu je urejen nadzor nad izvajanjem te uredbe in kazenske določbe, zaradi česar je tudi treba sprejeti ureditev sistemov brezpilotnih zrakoplovov na vladni ravni.

Nadzor nad izvajanjem te uredbe izvaja agencija.

Nadzor nad izvajanjem določb 11. (splošni pogoji za letenje brezpilotnih zrakoplovov) in 20. (obvezna dokumentacija pri izvajanju letalskih dejavnosti) člena te uredbe izvaja tudi policija.